

Frikänd. Sture Bergwall förklarar nu oskyldig till även det sista mord han tidigare dömts för. Foto: Ylwa Yngvesson

Trägen vinner

Att Sture Bergwall nu har förklarats oskyldig är en triumf för den grävande journalistiken.

Nils Funcke efterlyser fler reportrar med den avlidne Hannes Råstams envishet och intuition.

Att processen nu är över innebär inte att diskussionen avslutas

Det finns många slagkraftiga och tankeväckande formuleringar om vad som kännetecknar god journalistik. En hemmasnickrad variant som brukar fastna hos blivande journalister är att en bra journalist har intuition och sittfläsk. Det gäller att känna att något inte stämmer med den officiella bilden, ställa hypoteser och systematiskt söka efter fakta och inte låta hypotesens förvandlas till tes.

Lägg därtill den tyske journalisten **Hanns Joachim Friedrichs** devis att en bra journalist känner man igen på att han eller hon "alltid är närvarande utan att någonsin tillhöra sällskapet" och inte bebländar sig med någondera sidan, "inte heller när den står för en god sak" och vi har varje fall skisserat konturerna av en grävande reporter.

Historien har många exempel på undersökande journalistik som har förändrat såväl enskilda människors öde som samhällets utveckling. **Ludvig Nordström** städade upp i Lortsverige och **Ivar Lo Johansson**, tillsammans med bland andra fotografen **Gunnar Lundh**, förändrade åldringsvården.

Upton Sinclair skildrade i "Vildmarken" (1906) förhållandena vid slakterierna i Chicago. Han siktade på människornas hjärtan men träffade deras magar, förklarade han efteråt när president **Theodore Roosevelt** tog initiativ för att förbättra hanteringen av köttet men inte slakteriarbetarnas arbetsförhållanden.

Hannes Råstam. Foto: Jan Wiriden

Listan kan göras lång över reportrar och författare som ändrat vår världsbild och ibland också själva världen. **Sven Lindqvist** om rasismen, **Gitta Sereny** om onskan, **Jan Guillou** med IB-avslöjandet, **Per Lindeberg** om styckmordet och den spenslige **I F Stone** som med ett enormt sittfläsk skakade om inte minst i Pentagon med sitt nyhetsbrev I. F. Stone's Weekly. Några nämnda, ingen glömd.

"Om du ännu inte fattat vad här handlar om, är du ju för fan dum i huvet!"

På sitt oefterhärmliga och burdusa sätt läste **Leif GW Persson** lusen av **Hannes Råstam** för att han inte var övertygad om att seriemördaren **Quick** var ett påhitt. Lika slö mellan öronen ansåg reportern **Gubb Jan Stigson** att reporterkollegan Råstam var eftersom han inte begrep att Quick var en seriemördare.

Hannes Råstam berättar om tillmälena i boken "Fallet Thomas Quick", som gavs ut postumt förra året.

Råstam sällade sig aldrig till de två läger som hade mycket bestämda uppfattningar om Thomas Quicks skuld. Han använde sin förmåga att ställa hypoteser, strukturera och med ett osedvanligt väl tilltaget sittfläsk tugga sig genom det omfattande materialet som ledde till att Thomas Quick dömdes för åtta av de 30-tal mord han hävdade att han begått.

Strax före lunch i går sattes punkt, sannolikt är väl bäst att tillägga, för den rättsliga processen kring de åtta mordena. Då konstaterade chefsåklagare **Håkan Nyman** att det inte finns någon förutsättning att genom ytterligare utredning binda **Sture Bergwall** till mordet på **Charles Zelmanovits**. Håkan Nyman ifrågasätter om det överhuvudtaget rör sig om ett mord eller om Zelmanovits kanske gick vilse i skogen och förfrös.

Sture Bergwall ska därmed betraktas som oskyldig till de åtta mord han tidigare med stor uppslagsrikedom och energi sett till att bli dömd för. Att processen nu är över innebär inte att diskussionen avslutas.

Rutiner har ändrats och fler förändringar är enligt riksåklagaren att vänta vad gäller åklagares sätt att arbeta. Återstår för advokat kåren att fundera över om det trots allt inte finns en borte gräns för hur långt lojaliteten till klienten kan sträcka sig, för domstolarna att fundera kring bevisvärdering och inte minst psykiatrin att fundera över användningen terapi för återuppväckande av traumatiska minnen i kombination med ett belöningssystem av narkotika.

Något ansvarsutkrävande i formell mening kommer inte att ske. Eventuella tjänstefel är preskriberade.

Det finns något sympatiskt i att brott preskriberas, eftersom det ger möjlighet för alla inblandade att försöka lägga traumatiska händelser bakom sig och trots sorg och ärr gå vidare. Personligen tycker jag det kan ifrågasättas att preskriptionstiden för mord togs bort 2010.

Någon preskriptionstid för erfarenheter finns däremot inte. Men lärdomar har visat sig ha synnerligen kort halveringstid. Frågan är om ett mannaminne är längre än 30 - 40 år när det gäller mänsklig aktivitet.

Därför kommer att det alltid att finnas behov av reportrar med sittfläsk och intuition.

Nils Funcke

kulturen@expressen.se

Publicerad 01 aug 2013 08:32

Adress till denna artikel:

<http://www.expressen.se/kultur/tragen-vinner>